

Pavel Onderka

Soubor egyptských předmětů Regionálního muzea Mikulov

Uplynulo již mnoho let od doby, kdy Jean François Champollion rozluštil tajemství egyptských hieroglyfů, avšak odkaz faraónské civilizace stále budí zájem značného počtu lidí. Není divu. Vždyť i ti, kteří se s Egyptem faraónů setkali takřikajíc tváří v tvář, jeho současníci, si kulturní výjimečnost země na Nilu plně uvědomovali. Vzpomeňme jen na sedm divů antického světa. Dva z nich, pyramidy v Gíze a maják na ostrově Faru, se nacházely právě v Egyptě.

Moderní Evropa byla touto zemí, kterou řecký historik Hérodotos nazval darem Nilu, do slova a do písmene fascinována. Dávno před tím, než Napoleon uskutečnil své slavné tažení do Egypta, představující zásadní zlom ve vztahu evropské kultury ke starému Egyptu, se do evropských sbírek dostávaly egyptské předměty, jimž dnes dáváme přídomek „umělecké“. Nutno však podotknout, že tato tradice je velmi dlouhá a sahá až do dob starověkého Říma. Římané byli prvními turisty v pravém smyslu slova, kteří se vydávali do této esoterické země a stejně jako současní turisté si ze svých cest přiváželi suvenýry.

Renesance nepředstavovala pouze znovuzrození antiky, avšak také počátek velkého zájmu o vše exotické. První předměty staroegyptské provenience jsou doloženy v zemích Koruny české za dob císaře Rudolfa II. Vzhledem ke značnému časovému odstupu a neblahým událostem na konci třicetileté války se však nedochovaly. Předměty, se kterými se můžeme v současnosti setkat, k nám byly dovezeny v průběhu 19. a první poloviny 20. století. V Čechách, na Moravě a ve Slezsku vznikl díky cestovatelské zálibě jejich obyvatel nespočet kolekcí, tvořených nevelkým počtem předmětů.

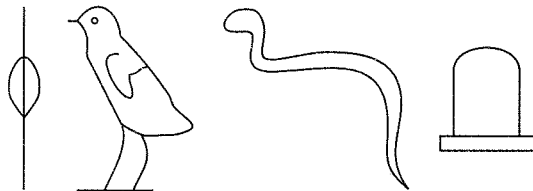
Jednou z nich je také soubor devíti předmětů, které v současnosti spravuje Regionální muzeum v Mikulově. Okolnosti, za kterých se do Mikulova dostaly, nejsou zcela jasné a nabízejí se hned dvě možnosti. Předměty mohly být do Mikulova přivezeny jako suvenýry z cest některým z příslušníků rodu Dietrichsteinů – podobně se například dostaly na zámky Konopiště (František Ferdinand d'Este), Orlík (Karel Filip ze Schwarzenberka), Tachov (Alfred Windischgrätz), Lešná (Joseph von Seilern und Aspang) aj. Druhá možnost je spojena s moderními dějinami Mikulova. V souvislosti s vyloděním spojenců v Normandii v červnu 1944 bylo nacisty z tohoto francouzského regionu odvezeno velké množství uměleckých předmětů. Část z nich byla uskladněna v prostorách mikulovského zámku, jenž byl při ústupu nacistických vojsk z města zapálen. Požár přečkal jen zlomek předmětů. Po skončení války přijel do Mikulova francouzský expert Chuchot, jehož úkolem bylo zajistit návrat zbytku nacistických svozů do Francie. Dalo by se tedy předpokládat, že pokud by egyptské předměty opravdu pocházely z Normandie, byly by Chuchotem odvezeny zpět. Nelze však vyloučit, že snad díky svým poměrně malým rozměrům mohly být přehlédnuty.

Mikulovská sbírka není výjimečná jenom svým původem – z řady malých egyptských sbírek České republiky vybočuje i v jiných ohledech. Ve většině z nich se totiž setkáváme s předměty z pohřební výbavy, jako jsou vešebty, skaraby, kanopy a amulety, téměř celou mikulovskou sbírku však tvoří předměty, které s pohřební výbavou nemají moc co dočinení. Přímoú či nepřímou souvislost s představami starých Egyptanů o posmrtném životě, které protkávají polyteistický náboženský systém starého Egypta, však nalezneme i zde. Soubor se skládá z devíti předmětů – jedné dřevěné stély, pěti bronzových a dvou terakotových sošek a z jedné nádoby z travertinu.

Stéla

Největším předmětem mikulovské sbírky je malovaná dřevěná stéla. Na mnoha místech je oprýskaná a poškozená. Vrchní část s dekorativní obrubou, která obíhá celou stélu,

je odlomena. Vedle bílého podkladu stěly se zde setkáváme také se zelenou, červenou, černou, okrovou a modrou barvou. Celá malba používá obtahování obrysů černou barvu. Oblast zaobleného pravého horního rohu se nezachovala.

Egyptské slovo „wedž“ (stéla) v hieroglyfech

Stéla (RMM, inv. č. 3674)

Termín *stéla* má svůj původ v řečtině, v níž označoval náhrobek tvaru čtyřhranného nebo plochého sloupku až desky. V egyptologii má tento termín podobný, ale ne zcela totožný význam: Stély byly kamenné, později také dřevěné desky v zásadě podobných tvarů, ale nejrůznějších velikostí. Někdy sem patří také určité typy skalních nápisů. Nejobecnějším egyptským ekvivalentem k současnému termínu *stéla* bylo slovo „wedž“, označující vedle náhrobních kamenů také hraniční stély (např. měst) a pomníky umístěné v chrámech nebo hrobkách. Právě tyto pomníky, dělicí se dále na stély votivní a komemorativní, představují nejširší skupinu.

S různými typy stél se setkáváme po celou dobu starého Egypta. Nejdříve byly umísťovány v rámci pohřebních komplexů a nesly jméno zemřelého. Postupným vývojem se vedle jména objevily i nebožtíkovy tituly. Text byl pak doplněn druhým nevýznamnějším prvkem výzdoby stél – vyobrazením zemřelého. Ten býval nejčastěji znázorňován při tzv. zádušní hostině, sedící před stolem s obětinami, jako tomu je také v případě mikulovské stély.

Horní část stély pod zaoblením, označovaná jako luneta, obvykle zahrnuje vyobrazení dvou symbolů v podobě posvátného Horova oka. Druhým nejuživanějším symbolem je okřídlený sluneční disk. Podle nejstarších náboženských představ starých Egyptanů bylo nebe považováno za pár křídel sokola (boha Hora), jehož očima bylo slunce a měsíc. Vzhledem k narůstající oblibě slunečních kultů došlo ke spojení sokolích křídel a slunečního disku. Nový symbol se rychle rozšířil jak v celém Egyptě, tak i mimo něj. Kromě stél se s ním můžeme setkat především nad vstupy do budov nebo v dekoraci hlavních os egyptských chrámů. Sluneční disk je vybarven červenou barvou, křídla jsou vzhledem k užití symboliky barev vybarvena červeně a zeleně. Sluneční disk navíc podpírá skarab (vruboun posvátný, *scarabeus sacer*), symbol vznikání ze sebe samého, znovuzrození a věčného života, jenž býval spojován se slunečním cyklem. Toto znázornění přímo demonstrovuje asociaci, kterou si staří Egypťané vytvořili mezi broukem valícím kulíčku ze zvířecího trusu a sluncem putujícím po denní obloze. Skarab zde symbolizuje sílu pohybující sluncem.

Již zmíněná zádušní hostina na mikulovské stěle je hlavním, a také jediným námětem vyobrazení. Muž sedí před obětním stolem v křesle, které je namalované černou barvou. Na hlavě má modrou (snad modročernou) paruku a je oděn do dlouhé bílé suknice

uvázané kolem pasu. Přidrhuje ji zelená šerpa, již má přehozenou přes levé rameno. Na krku je zběžně znázorněný náhrdelník provedený také zelenou barvou. Levá ruka je natažena směrem ke stolku. Oblast dlaně a celé místo s vyobrazením obětín bylo poškozeno. Zjevné stopy ukazují na neúspěšný pokus o restaurování výjevu. V pravé ruce, která je podobně jako levá natažena vpřed, muž drží černý vějíř.

Koncepčně zvláštní je také skutečnost, že stále chybí text, přesněji text v pravém smyslu slova. Nápis nacházející se nad stolkem s obětinami je třeba chápat pouze jako jakousi popisku k vyobrazení. Oblast popisky je zvýrazněna okrovým podkladem. Obsahuje však informaci zcela zásadní, a to jméno zemřelého, které znělo Jierniutef a dalo by

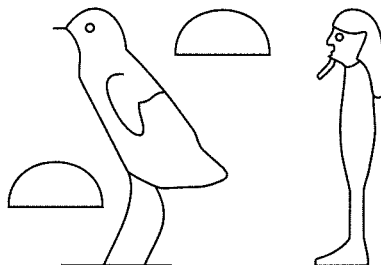
Usir Jierniute („Ten, který přichází ke svému městu“) ospravedlněný

se přeložit jako „Ten, který přichází ke svému městu“. Jménu předchází ještě jméno boha Usira, s nímž byl zemřelý ztotožněn. Druhý titul – „ospravedlněný“ („pravdivý hlasem“) – se nacházel za jménem. „Ospravedlněným“ se zemřelý stal v okamžiku, kdy při posledním soudu prokázal, že vedl spravedlivý a spořádaný život.

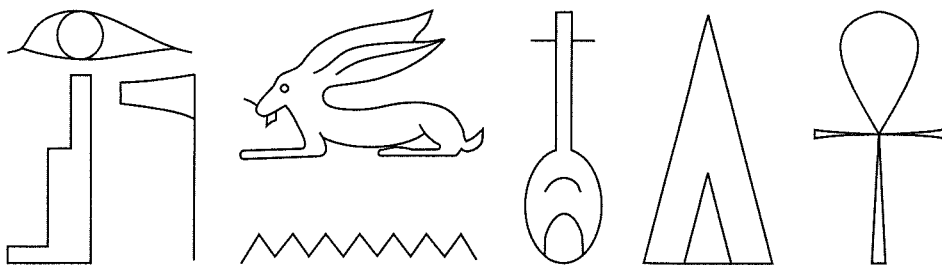
Co se týče datace stély, můžeme vycházet hned z několika indicíí. Určité závěry lze vyvozovat z materiálu, jelikož dřevo se při výrobě stél začalo používat teprve v období Nové říše (cca 1543–1078 př. n. l.) a na oblibě získalo během následujících historických období. Mnoho nám může napovědět také jméno zemřelého. To se užívalo především v období Nové říše. Samotné jméno bez titulů však k přesné identifikaci jeho nositele neposlouží. V rozporu s tímto ukazatelem je naopak skutečnost, že okřídlený sluneční disk se v lunetách stél vyskytuje především v období Pozdní doby (715–332 př. n. l.), kdy se se dřevěnými stélami setkáváme nejčastěji. Jakási koncepční netypičnost stély by opět poukazovala na období následující po Nové říši. Do pomyslné hry tedy vstupuje i Třetí přechodné období (cca 1078–715 př. n. l.), charakterizované jak politickým, tak i kulturním úpadkem Egypta. Případné užití jména Jierniutef v Pozdní době by se dalo snadno vysvětlit archaizačními tendencemi a návratem k tradicím, které jsou pro kulturu této historické epochy příznačné. Spornost vyjmenovaných ukazatelů bohužel neumožní přesné zařazení předmětu, přestože nejpravděpodobnější se zdá Pozdní doba egyptských dějin.

Bronzové sošky

Rozvoj výroby bronzových sošek spadá do období Pozdní doby, kdy z ne zcela objasněných důvodů dochází v egyptských náboženských praktikách k výrazným změnám. Nastává jakási demokratizace kultů bohů, s níž přímo souvisí výroba malých bronzových sošek technikou „ztraceného vosku“. V této době se rozvinulo dárcovství sošek chrámům, a to především soukromými osobami. Darem, resp. obětí a prostřednictvím magické formule vepsané na podstavci sošky, žádal zemřelý božstvo o příslib (posmrtného) života.

Egyptské slovo „tut“ (socha) v hieroglyfech

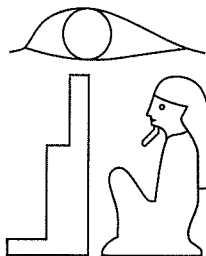
Počátek magické formule z podstavců bronzových sošek

Nápis obsahující tuto magickou formuli, která začíná oslovením božstva, a jméno zemřelého se nacházel buď přímo na podstavci samotné sošky, nebo na dřevěném podstavci, jenž se jen zřídka dochoval. V případě sedících sošek, které jsou méně časté než sošky stojící, byl ze dřeva vyroben celý trůn, který poskytoval ještě více místa pro hieroglyfický text. Ne vždy stála soška osamoceně. Poměrně hojnými byly dvojice sošek (např. Eset kojící boha Hora), méně často se pak setkáváme s božskými triádami.

Čtyři z pěti bronzových sošek nacházejících se v mikulovské sbírce vyobrazují božstva z tzv. *usírovského okruhu*. Po tímto pojmem se rozumí soubor legend spojených s bohem Usirem, jedním z ústředních božstev staroegyptského panteonu bohů, čítajícího několik tisíc bohů, bohyň a jejich různých podob.

Usir

Usir (řecky Osiris), král říše mrtvých, byl snad nejznámějším z egyptských bohů. Podle héliopolské kosmogonie byl Usir pravnukem boha Atuma, který stál u stvoření světa. Stvořitel měl dvě děti, boha Šua (personifikace vzduchu) a bohyni Tefnut (personifikace vlhkosti). Usirovým otcem a matkou byly jejich společné děti, bůh Geb (personifikace země) a bohyně Nut (personifikace nebe). Z nich potom vzešly dva manželské-sourozenské páry, bůh Usir s bohyní Eset a bůh Suteh s bohyní Nebthet – hlavní hrdinové *usírovského okruhu*.

Jméno boha Usira v hieroglyfech

Bůh Geb byl považován za prvního panovníka, který vládl na zemi. Z tohoto důvodu jej také králové Egypta považovali za svého mýtického předka. Jeho prvním nástupcem se měl stát jeho syn Usir. Po úřadu však zatoužil také druhý Gebův syn Suteh. Ten začal Usira nenávidět a několikrát usiloval o jeho život. Věrné Usirově manželce, bohyni Eset, se dařilo úklady odvracet. Jednou se však jeho plány zdařily a Suteh svého bratra zavraždil. Jeho tělo pak rozsekal a rozmetl po celém Egyptě. Bohyně Eset se svou sestrou Nebthet, která, ač byla manželkou Sutehovou, věrně ochraňovala Usira, požádaly o pomoc slunečního boha Rea. Re jim seslal boha Anupa, jenž býval někdy považován za Nebthetina syna, a spolu s ním putovaly podél Nilu, až našly všechny části Usirova těla, vyjma jedné. Anup je spojil a nabalzamoval. Poté, co dokončil svou práci, snesla se Eset v podobě holubice nad Usira a zplodili syna Hora, jenž se měl stát právoplatným nástupcem svého otce. Tribunál bohů potom ustavil Usira vládcem říše mrtvých a Sutehovi byla přirknuta vláda nad světem živých. S tím se však Eset ani její syn nesmířili. Když Hor dospěl, rozhodl se svého otce pomstít. V boji se Sutehem přišel Hor o své oko a Suteh o část přirození. Hor pak své posvátné oko obětoval Usirovi, čímž měla být provedena vůbec první oběť. V boji se Sutehem byli Horovi nápomocni jeho synové Amset, Duamutef, Hapi a Kebehsenuf. Nakonec Hor jako Usirův právoplatný nástupce zvítězil a stal se novým a z řad bohů posledním vládcem říše živých. Každý další král byl považován za jeho pozemské vtělení.

Podobně jako pozdější křesťanské světce lze egyptské bohy poznat podle jejich atributů, případně celkového ikonografického znázornění. Snadno a s velkou mírou určitosti

Lze rozpoznat boha Usira, ústřední postavu *usirovského okruhu*. V mikulovské sbírce se nacházejí dvě menší bronzové sošky tohoto božstva a velmi zdařile provedená hlava bronzové sochy, jejíž rozměry se pohybovaly zřejmě okolo 52 cm (egyptský loket).

Hlava sochy boha Usira (RMM, inv. č. 3675)

Na této hlavě jsou detailně propracovány jednotlivé insignie boha Usira: Předně je to ozdobná koruna zvaná *atef*, jejíž hlavní součástí byla koruna Horního Egypta. Bílá hornoegyptská koruna je doplněna točitými rohy berana vymřelého druhu ovce (*ovis paleo-egyptiaca*), posvátného zvířete boha Chnuma. (S rohy coby součástí koruny *atef* se nesetkáváme ve všech případech.) Po stranách koruny jsou dvě pštrosí pera a vpředu tzv. *ureus*, vztyčená kobra, jeden z nejdůležitějších symbolů božské a královské moci. Tělo kobry se vlnitě táhne směrem ke špičce koruny. Námět *urea*, tentokrát se slunečním diskem na hlavě, nalezneme také na ovčích rozích, kolem nichž je ocas hada obtočen. Vzadu, v oblasti krku z koruny standardně vycházejí dvě stuhu. Pro Usira příznačný je také falešný vous,

na němž je vidět detailní proplétání. Dochovala se z něj pouze část přiléhající přímo k bradě, zatočený konec chybí. Úchytky pro umělý vous, táhnoucí se od kotlet po bradu, jsou zvýrazněny černou barvou. Bělo očí je pozláceno. Soška se dochovala ve velmi dobrém stavu. Odlomen byl levý beraní roh a *ureus*.

Po detailním popisu ideálního obličejce bronzové sochy boha Usira je nutné popsat ikonografii celé postavy. Usir bývá vyobrazován v přiléhavém plášti (případně obinadlech), jenž mu sahá od krku až po špičky nohou (tzv. mumiformní podoba). V oblasti hrudníku z pláště vystupují ruce, v nichž třímá žezlo egyptsky zvané „heka“ a důtky „neheh“ – obojí jsou odznaky panovnické moci. Vzádu mu potom z koruny, případně z pláště vyčnívají dva konce stuhy.

Soška boha Usira (RMM, inv. č. 3678)

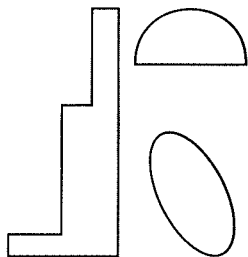
Soška boha Usira (RMM, inv. č. 3679)

První Usir z mikulovské sbírky má ve srovnání s druhým menší hlavu, kterou doplňuje umělý vous. Ve srovnání s druhým má také menší obličej, což by mohlo být příznačným pro období vlády 25. dynastie (745–664 př. n. l.). Koruň *atef* scházejí beraní rohy. Tělo kobry se příznačně esovitě táhne k vrcholu koruny. Z rozhaleného pláště vystupují ruce, které nejsou překřížené. Pravá ruka drží dýtku je nad levou, v níž je žezlo. Božstvo má na krku detailně znázorněný široký náhrdelník. Z podstavce vyčnívá trn pro upevnění do dřevěného podstavce.

Druhý Usir působí robustnějším dojmem a do koruny *atef* má vedle rohů zakomponováno i šest *ureu* se slunečními disky na hlavách. První pár ozdob se nachází vedle každého z per, další dva páry se nacházejí pod rohem, z něhož se spouštějí. Usirovy ruce opět nejsou překříženy, ale dotýkají se v pěst sevřenými prsty. Žezlo je dle kánonu v levé a dýtky v pravé ruce. Trn pro upevnění je celkem mohutný.

Eset

Další bronzová soška vztahující se k *usirovskému okruhu* zobrazuje bohyni Eset, věrnou manželku boha Usira. Řekové a Římané, u nichž byla bohyně spolu se svým manželem velmi populární, ji zvali Isis. Nejznámější a patrně také nejvýznamnější egyptská bohyně zosobňovala ctnosti příkladné egyptské manželky. V souvislosti s Horovým mateřstvím bývala považována za božskou matku egyptského krále. Jejím nejčastějším atributem byl trůn, symbol královské moci.

Jméno bohyně Eset v hieroglyfech

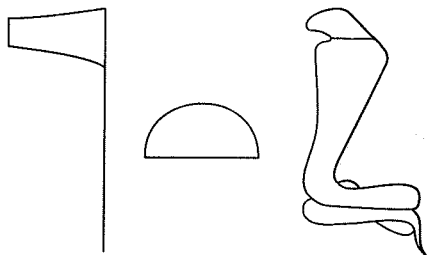
Soška, která byla dříve usazena na dřevěném trůnu, se nedochovala celá. Bohyně měla původně na hlavě sluneční disk, zasazený do páru kravních rohů. Kraví rohy byly atributem především bohyně Hathory, manželky boha Hora. V Pozdní době se s nimi ale objevuje také Eset, což s sebou přináší obtíže při určení bohyně. Základním ukazatelem, podle kterého lze poznat bohyni Eset, je kulatá báze koruny zdobená *urey*, s níž se setkáváme u této sošky. Na bázi lze stále vidět místo, kde byl uchycen zbytek koruny. Eset má bohatou paruku, jejíž prameny vpředu sahají až k prsům a vzadu hluboko do zad. Ruce bohyně jsou položeny na kolenou, což vylučuje možnost, že by se jednalo o sousoší Eset kojící Hora. Pravá ruka je sevřena v pěst. Eset je oděna do dlouhých splývavých šatů sahajících až po kotníky. Chodidla spočívají na podstavci s trnem pro upevnění.

Soška bohyně Eset (RMM, inv. č. 3676)

Bohyně

Soška sedící bohyně je velmi poškozená. Její ruce na rozdíl od většiny případů k tělu přímo nepřiléhají. Zcela zde schází část nohou od půli lýtek dolů a uražená byla také velká část koruny. Právě pomocí koruny se pokusíme určit, koho měla soška znázorňovat. Ze zbytku koruny se dochovala jen její spodní část, z níž lze bez pochyb rozpoznat zužující se tvar vysoké koruny doplněné slunečním diskem. Zbytky disku jsou stále patrné a přímo doléhají na bázi koruny. Méně zřetelná je supí čelenka, reliéfně zasazená do paruky.

Egyptské slovo „nechet“ (bohyně) v hieroglyfech

Vysoká péřová koruna zdobila v průběhu Nové říše hlavy egyptských královen a její užití v tomto kontextu přetrvalo po celé 1. tis. př. n. l. Dalo by se tedy soudit, že tato bronzová soška má zobrazovat právě královnu, či jinou členku královské rodiny. Opomenout však nemůžeme ani bohyně. Někteří autoři tuto korunu přiřazují také k bohyni Mut, manželce boha Amona, státního božstva Nové říše. Ta však mnohem častěji bývá vyobrazována s dvojitou korunou, vzniklou spojením korun Horního a Dolního Egypta.

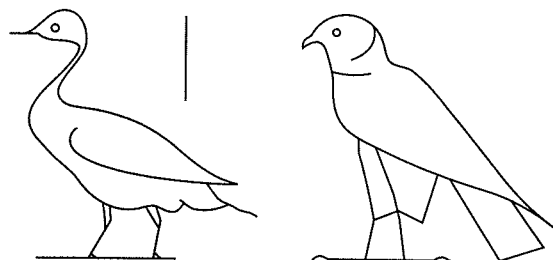

Soška bohyně (RMM, inv. č. 3677)

Horovi synové

Částečně do rámce usirovského okruhu náležejí také synové boha Hora. Jedná se o nižší bohy s ochrannou funkcí, kteří sehráli významnou roli při rituálním oživení boha Usira, a jejich asistence se stala nezbytnou při každé mumifikaci. S těmito božstvy se setkáváme především v souvislosti s kanopickými nádobami, které byly určeny pro orgány, jež se během mumifikace vyjímaly z těla. V podobě hlav jednotlivých Horových synů byly ztvárňovány víka pro tyto nádoby. Znázornění Horových synů však nesouviselo pouze se souborem kanop. Jako amulety se objevují, podobně jako Usir, v mumiformní podobě.

Amset měl jako jediný z Horových synů lidskou hlavu. V textech na kanopách se objevuje společně s bohyní Eset, která zde má ochrannou funkci. Kanopa s víkem v podobě Amsetovy hlavy schraňovala játra zemřelého. Druhý Horův syn, Duamutef, se na vyobrazeních objevuje jako muž se šakalí hlavou a dvojicí tvořil s bohyní Nejt. V jeho kanopě

Označení pro syna Horova v hieroglyfech

byly uloženy plíce. Muž se sokolí hlavou, Kebehsenuf, byl dáván do spojitosti s bohyní Serket. V kanopě s víkem v podobě jeho hlavy se nalézaly střeva. Kanopa s víkem v podobě paviání hlavy boha Hapiho obsahovala slezinu. Hapi tvořil dvojici s poslední bohyní ochraňující zemědě, Nebthet.

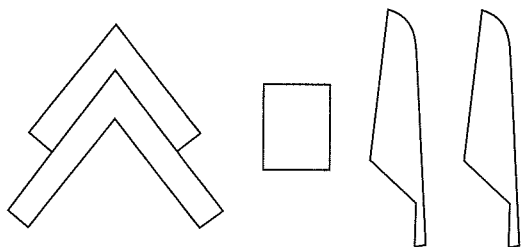
Soška boha Hapiho (RMM, inv. č. 3693)

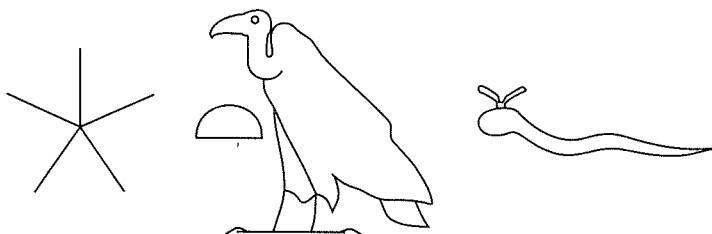
Soška boha Duamutefa (RMM, inv. č. 3692)

Sošky z mikulovské sbírky představují vzácné exempláře míšení egyptské a řecké kultury za vlády dynastie Ptolemaiovců v Egyptě (305–30 př. n. l.). Řecká, resp. helénistická kultura, do Egypta přichází společně s Alexandrem Makedonským. Ten do Egypta vtáhnul roku 332 př. n. l., čímž ukončil perskou okupaci země. Po jeho smrti se v Egyptě ujal vlády Alexandrův vojevůdce Ptolemaios a jeho nástupci. Před Řeky vládlo v Egyptě mnoho cizinců, avšak i za jejich nadvlády úřady ve správě státu vykonávaly Egypťané. Za Ptolemaiovců však správa země zcela přešla do rukou Řeků a Egypťané se stali ovládanou vrstvou ve vlastní zemi. Jak ovládaná, tak i vládnoucí skupina si udržovaly své vlastní kultury a ke vzájemným syntézám docházelo jen výjimečně. Krásným příkladem toho jsou právě tyto terakotové sošky tradičních egyptských božstev znázorněných v helénistickém ztvárnění. Stejně jako v případě obdobných terakotových sošek období vlády Ptolemaiovců byly i tyto vyrobeny coby votivní předměty.

Oba bohové stojí v postavení, které není charakteristické ani pro egyptské, ani pro řecké zobrazování. Hlava boha Hapiho je výrazně kratší než protáhlá hlava Duamutefa. Ramena obou jsou znatelně povolena dolů. Božstva jsou oděna do chlamydy (řecký těžký vlněný oděv), řasené ve velkých záhybech a sahající až do poloviny lýtek. Zpod chlamydy

Jméno syna Horova
Hapiho v hieroglyfech

Jméno syna Horova
Duamutefa v hieroglyfech

vyčnívá jemně řasený chitón (spodní lehký lněný oděv mužů i žen v antickém Řecku), znázorněný charakteristickým jemným rytím. Duamutef si plášť drží poměrně vysoko na hrudi. Hapi jej drží nízko na břichu, a plášť se mu tak směrem dolů rozevívá.

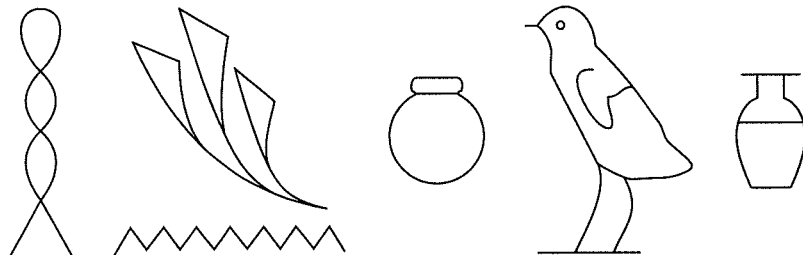
Nádobka

Nezaslouženě málo pozornosti upoutávají mezi návštěvníky muzeí zpravidla nádoby. V mikulovské egyptské sbírce jsou zastoupeny jedním exemplářem. Podobně jako ostatní předměty pochází tato nádoba pravděpodobně z Pozdní doby a je možné v ní spatřovat archaizující tendence toho období.

Alabastrová nádobka (RMM, inv. č. 1831)

Nádobka, vyrobená z egyptského alabastru s výrazným vrstvením, má kulovité tělo, které je na vodorovném průřezu mírně oploštělé. Hrdélko je úzké, směrem vzhůru se rozevírá a má úzkou obrubu, která je na některých místech poškozena. Na přechodu mezi hrdélkem a tělem nádoby jsou v devadesátistupňových rozstupech tři páskovitá ouška. Nádobka představuje novoroční butylku, užívanou na úlitbu vody.

Egyptské slovo „henw“ (nádoba) v hieroglyfech

Egyptská sbírka nacházející se v inventářích mikulovského muzea představuje velmi zajímavou a umělecky hodnotnou sbírku, zcela vybočující z charakteru ostatních sbírek na území České republiky. Skutečností je, že analogie k některým předmětům bychom nenašli v depozitářích žádného českého muzea. Snad právě proto byly předměty již mnohokrát vybrány pro výstavy vztahující se ke starému Egyptu.

Seznam literatury:

- Bowman, Alan K.: Egypt after the Pharaohs: 332 BC – AD 642 from Alexander to the Arab conquest, London, 1986.
- Helck, W.: Westendorf, W. (ed.): Lexikon der Ägyptologie, vol. I–VII, Wiesbaden – Hamburg, 1945–1992.
- Malek, Jaromir: Egyptian Art, London, 1999.
- Onderka, Pavel (ed.): Egypt za vlády faraonů, Praha, 2003.
- Redford, Donald B.: Oxford Encyclopedia of Ancient Egypt, 3 vols., Oxford, 2000.
- Roeder, Günter: Ägyptische Bronzenfiguren, Berlin, 1956.
- Török, L.: Egyptian Terracottas of the Hellenistic and Roman Periods (Monumenta Antiquitatis Extra Fines Hungariae Reperta 5), Roma, 1995.
- Verner, Miroslav; Bareš, Ladislav; Vachala, Břetislav: Ilustrovaná encyklopedie starého Egypta, Praha, 1997.
- Wilkinson, Richard H.: Reading Egyptian art: a hieroglyphic guide to ancient Egyptian painting and sculpture, London, 1994.